

**ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ**

РИБЧИНСЬКИЙ Євген Юрійович

УДК 351.84316.334.3:339.92

**МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В
КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

КИЇВ – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Інституті підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, професор
ВОЙТОВИЧ Радмила Василівна,
Інститут підготовки кадрів державної служби
зайнятості України, ректор.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління
МЕЛЬНИЧУК Лариса Михайлівна
Інститут новітніх технологій та лідерства
Національного авіаційного університету, начальник
центру організації освітньо-наукової діяльності
студентів та молодих учених;

кандидат наук з державного управління
ПАЛАМАРЧУК Тетяна Петрівна,
Національна академія державного управління при
Президентові України, доцент кафедри
глобалістики, євроінтеграції та управління
національною безпекою.

Захист відбудеться 14 травня 2021 року о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.891.02 Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за адресою: 03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17, ауд. 205.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за адресою: 03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17.

Автореферат розісланий 14 квітня 2021 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М. З. Масик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. За умов соціальної орієнтації ринкової моделі економіки принципи справедливості утверджуються шляхом реалізації соціальної політики. Соціальну політику втілюють державно-громадські інституції, соціальні групи та окремі особи (суб'єкти соціальної політики), що зорієнтовані на задоволення потреб населення, забезпечення його життєдіяльності та розвитку на засадах соціальної справедливості при беззастережному дотриманні громадянських прав і свобод.

Соціальна політика об'єднує соціально-економічні заходи держави, місцевої влади та органів місцевого самоврядування. Крім того, до реалізації соціальної політики долучаються підприємства й організації, діяльність яких спрямована на захист суспільства від безробіття, від погіршення цінової політики на ринку та знецінення трудових ресурсів. Вона реалізується з метою забезпечення гідного рівня життя, який оцінюється певною кількістю та якістю споживчих благ і послуг, які задовольняють потреби населення, його запити.

Головним аспектом соціальної політики є зобов'язання держави щодо гарантування законодавчих, соціальних та економічних умов для ефективної життєдіяльності й відтворення населення. Соціальна політика будується на засадах взаємної відповідальності та взаємовигідної співпраці держави і суспільства. У нестабільних умовах розвитку держави соціальна політика має враховувати наявність економічних та політичних проблем, а також сприяти більш раціональному використанню ресурсів і забезпеченню мінімально необхідних стандартів рівня життя населення.

Вагомий внесок у розроблення проблематики соціальної політики здійснили такі науковці, як: І. Бандура, К. Биковець, Є. Бородін, У. Волинець, Г. Волобуєва, В. Гилко, М. Головатий, Д. Горелов, І. Гринчишин, М. Дейч, Н. Добрева, Т. Дороніна, А. Жуковська, З. Калов, І. Колосовська, А. Колот та ін. Дослідженнями соціальної політики у контексті інтеграційних процесів займалися: І. Білоус, Т. Бурлай, М. Калина, Н. Калюжна, М. Каргалова, У. Лоренц, Л. Луць, О. Люта, Л. Мартинова, О. Мирошниченко, М. Мних, Т. Нижник та ін.

У межах вітчизняної науки питання впровадження механізмів реалізації державної соціальної політики досліджували: Л. Баластрик, К. Дубич, О. Жук, С. Корнієнко, К. Міщенко, О. Орцева, Л. Прокопенко, О. Труш. Проблемні аспекти реалізації державної соціальної політики та шляхи їх усунення стали предметом окремого розгляду у працях таких вчених, як: О.Амоша, Н. Балтачаєва, В. Васильєв, О. Волохов, О. Іляш, С. Качула, Ю. Скулиш, І. Стеблянко, Р. Яковенко та ін.

Водночас, подальший розвиток механізмів реалізації державної соціальної політики України в контексті інтеграційних процесів потребує розробки та наукового обґрунтування організаційно-правових, інформаційно-

інноваційних та фінансових засад в умовах євроінтеграції, що зумовило вибір теми, мету та завдання наукового дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана в межах науково-дослідної роботи з загальноінститутської теми “Розвиток ринку праці в умовах глобалізації” (ДЄ № 0118U004241) та кафедральних тем: “Управління інноваційно-інвестиційним розвитком регіону в умовах децентралізації та регіональної демократії” (ДЄ № 0118U005266), “Дослідження проблематики розвитку прямих форм демократії в Україні в умовах децентралізації” (ДЄ №0118U003560), у процесі виконання яких дослідник розробив компонентну модель формування людського капіталу як інноваційний шлях розвитку соціальної політики держави.

Мета та завдання дослідження. *Метою* дисертації є теоретико-методологічне обґрунтування механізмів реалізації соціальної політики України в контексті інтеграційних процесів та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення діяльності органів влади у даній сфері.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі *завдання*:

- охарактеризувати соціальну політику як складову державної політики;
- окреслити сутнісні характеристики та основні моделі соціальної політики сучасної держави;
- здійснити класифікацію механізмів реалізації соціальної політики держави;
- дослідити механізми реалізації соціальної політики України;
- проаналізувати соціальну політику України в контексті інтеграційних процесів та визначити наявні проблеми;
- запропонувати шляхи удосконалення механізмів реалізації соціальної політики України;
- розглянути можливості інвестування у розвиток людського капіталу як інноваційний шлях розвитку соціальної політики держави.

Об'єкт дослідження – система відносин між суб'єктами соціальної політики у сфері державного управління України.

Предмет дослідження – функціонування механізмів реалізації соціальної політики України в контексті інтеграційних процесів.

Методи дослідження. Для виконання поставлених завдань дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу та синтезу – для деталізації об'єкта дослідження; узагальнення – для розкриття теоретико-методологічних засад реалізації соціальної політики держави; порівняльний метод та систематизації – для вивчення нормативно-правового забезпечення соціальної політики; системний метод – для розкриття концептуальних основ реалізації соціальної політики держави; логічний, діалектичний, метод узагальнення, комплексного і системного підходів – для вдосконалення понятійного апарату дослідження; статистичного аналізу, порівняння та узагальнення – при дослідженні особливостей державного управління

механізмами реалізації соціальної політики держави; графічний – для наочного зображення тенденцій розвитку соціальної політики; метод моделювання – для розроблення напрямів удосконалення механізмів реалізації соціальної політики держави; абстрактно-логічний метод – для теоретичного узагальнення й формулювання висновків та пропозицій.

Методологічною базою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема офіційні публікації міжнародних організацій.

Інформаційну та емпіричну базу дослідження становили нормативні документи органів державної і регіональної влади, статистичні та соціологічні дані, матеріали, опубліковані в періодичних виданнях і мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні механізмів реалізації соціальної політики України в контексті інтеграційних процесів та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення діяльності органів влади у даній сфері.

Найбільш суттєві результати дисертаційної роботи, що містять наукову новизну, конкретизовано в таких наукових положеннях:

у перше:

– запропоновано компонентну модель формування людського капіталу як інноваційний шлях розвитку соціальної політики держави, серед очікуваних результатів якої є підвищення ефективності ринкової та неринкової діяльності; зміцнення здоров'я населення; підвищення продуктивності праці; оволодіння інформаційно-комунікаційними навичками; розвиток та підтримка обдарованих дітей і молоді; налагодження взаємодії між державними та громадськими структурами; підвищення добробуту соціально незахищених верств населення тощо. Ефективність людського капіталу можна відобразити за такими показниками: рівень людського капіталу (якість освіти, рівень імунітету, висхідна вертикальна мобільність); рівень фізіологічного капіталу (рівень детермінованих показників здоров'я дорослих та дітей); рівень соціального капіталу (розвиток третього сектору, ціннісні орієнтири та етичні норми населення, психічне й емоційне здоров'я);

удосконалено:

– класифікацію видів соціальної політики, зокрема: політика розподілу і перерозподілу суспільного продукту, яка охоплює політику формування доходів населення, політику стимулювання найманої праці, політику оподаткування доходів і майна населення тощо; державна політика зайнятості та охорони праці, що охоплює політику регулювання ринку праці й забезпечення ефективної зайнятості населення, політику організації та нормування праці, політику гарантування безпечних умов праці тощо; державна політика у соціальній сфері, підвидами якої є: державна політика у сфері освіти і науки, у сфері охорони здоров'я, житлова політика держави, державна політика у сфері культури та мистецтва, фізичної культури та спорту; демографічна політика держави, що охоплює політику стимулювання репродуктивного зростання населення, політику державної допомоги сім'ї, геронтологічну політику та міграційну політику; державна політика у сфері

соціального захисту населення, до якої належать державна політика соціального забезпечення населення, державна політика у сфері обов'язкового соціального страхування та політика у сфері державних соціальних гарантій; соціоекологічна політика держави, яка спрямована на створення здорових, сприятливих умов для праці, життя та відпочинку; політика гармонізації соціально-економічних інтересів, що охоплює молодіжну політику, гендерну політику, сімейну політику, політику захисту прав споживачів;

– систематизацію комплексу різноманітних механізмів реалізації соціальної політики, головними серед яких є фінансово-економічний, політичний, нормативно-правовий, організаційний (своєю чергою, даний механізм складається із соціального замовлення, ліцензування, акредитації та державно-приватного партнерства), інформаційний, інституційний, мотиваційний, кадровий, науково-прикладний та освітній механізми. В Україні основними механізмами є нормативно-правовий, організаційно-інституційний, фінансово-економічний, інформаційний, науково-інноваційний;

набули подальшого розвитку:

– бачення пріоритетів соціальної політики, серед яких виділено категорії: згідно з контекстом, що передбачає розвиток зайнятості (модернізація трудового законодавства і законодавства, яке регулює ситуацію зайнятості громадян; підвищення територіальної мобільності працівників; стимулювання економічної активності громадян; покращення якості місць праці; ліквідація неефективних робочих місць); щодо розвитку місць праці (зосередження уваги на сферах, що є визначальними у забезпеченні функціонування населення через використання наявних продуктивних сил та обігового капіталу сфери виробництва, на розвитку сфер, що є наукомісткими: переозброєна промисловість і сільське господарство, засоби зв'язку, інвестування до малого і середнього бізнесу); згідно з контекстом розвитку соціальної політики щодо встановлення зарплати (зміщення акцентів на договір при регулюванні зарплати, підвищення рівня оплати роботи персоналу бюджетної галузі (медики, педагоги, науковці та працівники галузі соціального і культурно-освітнього характеру) задля формування ресурсу кадрів, забезпечення гідних і безпечних умов життя та роботи, підвищення рівня фінансового забезпечення населення); щодо розвитку соціальної політики у такій галузі, як пенсійне забезпечення (підвищення рівня зарплати в існуючій економічній сфері, що допоможе підвищити платоспроможність громадян, підтримку українських товаровиробників та збільшити надходження до соціальних фондів, розробка нормативно-правового механізму, який дозволяє вивести заробітну плату з «тіньового сектору»); задля врегулювання рівня життя громадян (розроблення та законодавче впровадження системи суспільних норм рівня і якісного показника існування, що є перспективними; посилення адресної соціальної допомоги, насамперед у межах регіонів, які вважаються неблагополучними, де благополуччя громадян є суттєво нижчим за середній; проведення регіональної соціальної політики,

повніше використання регіонального виробничого потенціалу; стимулювання мотивації до трудових та підприємницьких процесів, формування такого суспільного прошарку, як середній клас. До пріоритетів державної соціальної політики належать: демографічна політика, охорона здоров'я і підвищення рівня духовного розвитку, освіти та професійної підготовки, зайнятості громадян, соціального захисту громадян);

– цілі соціальної політики у нашій державі: поліпшити матеріальне становище та умови життя населення; забезпечити зайнятість громадян, підвищити якість і конкурентоспроможність персоналу; гарантувати конституційні права населення у таких галузях, як праця, соціальний захист, охорона здоров'я, культура, житлове забезпечення; переорієнтувати соціальну політику на благополуччя сім'ї, забезпечення прав і гарантій, що надаються сім'ям, жінкам, дітям і молодим людям; нормалізувати і покращити демографічну ситуацію, знизити смертність громадян, передусім дітей та осіб працездатного віку; поліпшити соціальну інфраструктуру;

– перспективи удосконалення механізмів реалізації соціальної політики України, а саме: нормативно-правового, шляхом запровадження системи мінімальних стандартів послуг соціального спрямування для населення та взяття їх в основу міжбюджетного трансфертування, врахування місцевої специфіки визначення нормативних значень соціальних витрат, установа гнучкої системи змін державних стандартів з урахуванням впливу поточного економічного становища; організаційно-інституційного, шляхом активізації впровадження соціальних інституцій сучасного фінансового та організаційного менеджменту, формування реєстру суб'єктів, що мають право надавати соціальні послуги, та забезпечити вільний доступ громадян до нього, розвитку мережі служб соціального обслуговування осіб з інвалідністю та людей похилого віку, посилення ролі недержавних громадських організацій, підвищення рівня зайнятості населення через інструмент інфорсмент, зміцнення позицій середнього класу населення; фінансово-економічного, шляхом поєднання бюджетного забезпечення та бюджетного регулювання, як методів впливу на фінансування соціальних гарантій, запровадження програмно-цільового методу у процес управління фінансовими потоками, розробки раціональних моделей соціального бюджету, складання проектів регіональних бюджетів у соціальній сфері, підвищення ролі соціального партнерства у даній сфері; інформаційного, шляхом створення єдиних стандартів інформаційно-комунікаційної взаємодії між суб'єктами соціальної політики, оновлення комп'ютерної техніки та програмно-технічного забезпечення, запровадження єдиного підходу щодо електронного документообігу, поглиблення впровадження спеціалізованої програми «Єдине вікно»; науково-інноваційного, шляхом реалізації освітньо-кваліфікаційних чинників інноваційної діяльності, диференціації шляхів залучення коштів в інноваційну сферу для її розвитку та становлення в Україні, переформатування політики міграційного менеджменту в інтересах інноваційного напрямку, впровадження інновацій на ринку праці та ін.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні положення, висновки та рекомендації, розроблені автором і запропоновані у дисертації, можуть бути використані для удосконалення обґрунтування механізмів реалізації соціальної політики України, що сприятиме залученню інвестицій у соціальну сферу та покращить надання соціальних послуг населенню.

Наукові висновки та теоретичні положення дисертаційної роботи фактично доведені до рівня конкретних пропозицій і практичних рекомендацій для використання в галузі державного управління. Зокрема, результати дослідження були використані в практичній діяльності департаменту соціального захисту населення Львівської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження від 19 лютого 2021 р. №02-632), Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України (довідка про впровадження від 13 січня 2021 р. №15/00/21), Баришівської районної державної адміністрації Київської області (довідка про впровадження від 04 січня 2021 р. №01.01-49/6) та Національного агентства кваліфікацій (довідка про впровадження від 19 лютого 2021 р. №01/01.01-07/35).

Отримані результати можуть бути застосовані для подальших науково-дослідних розробок теоретико-методологічних питань, пов'язаних із застосуванням механізмів реалізації соціальної політики держави та удосконалення процесу надання соціальних послуг населенню України.

Особистий внесок здобувача. Основні теоретичні положення та розробки в межах дослідження, зокрема ті, що характеризують його наукову новизну і практичне значення результатів, отримані автором особисто.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи були презентовані та обговорені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: круглому столі до Дня захисника Вітчизни «Роль держави та громадського сектору в соціальній адаптації переміщених осіб із зони агресії РФ та учасників ООС (АТО)» (м. Київ, 2019 р.), II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Форум прямої демократії» (м. Київ, 2019 р.), III Всеукраїнській інтернет-конференції «Науково-практичне забезпечення надання публічних послуг в умовах децентралізації» (м. Київ, 2020 р.), VI Міжнародній науково-практичній конференції «Пріоритетні напрямки розвитку науки і технологій» (м. Київ, 2021 р.) VII Міжнародній науково-практичній конференції «The world of science and innovation (Світ науки та інновацій)» (м. Лондон, 2021 р.).

Публікації. Наукові результати дисертаційної роботи опубліковано в 10-ти наукових працях, у тому числі: 4 статті у наукових фахових виданнях України з державного управління, 1 стаття в зарубіжному науково-періодичному виданні та 5 тез у матеріалах науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 229 сторінок, із них 207 сторінок основного

тексту, включаючи 9 таблиць та 16 рисунків. Список використаних джерел налічує 210 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір, актуальність і стан розробки теми дисертаційної роботи, подано її загальну характеристику, вказано на зв'язок дисертації з науково-дослідними роботами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, охарактеризовано методологічну базу, наукову новизну та практичну значущість одержаних результатів, наведено дані щодо апробації та опублікування результатів дослідження.

У **першому розділі** – *«Теоретико-методологічні основи реалізації соціальної політики держави»* – охарактеризовано соціальну політику як складову державної політики, окреслено сутнісні характеристики та основні моделі соціальної політики сучасної держави; здійснено класифікацію механізмів реалізації соціальної політики держави.

Під час проведення дослідження виявлено, що в умовах економічного спаду соціальна сфера стає уразливою, внаслідок чого виникає соціальна криза, яка легко може перерости в політичну. У вітчизняних умовах перед державою постає дилема: посилювати контроль над економічною і політичною сферою для стабілізації соціальної сфери чи орієнтуватися на лібералізацію. Можливі обидва варіанти, але жоден із них не гарантує успіху. В умовах кризи для зарубіжних країн так само постає проблема збереження колишнього рівня соціальних гарантій. Усе менше контролюється приплив біженців та економічних мігрантів, звужуючи з огляду на відсутність значного економічного зростання можливості соціально-політичних заходів. У даному контексті ключовою точкою взаємодії громадянського суспільства і держави є сфера соціальної політики. Соціальна політика держави є одночасно основним змістом і метою роботи уряду.

З'ясовано, що соціальна політика сучасної держави – це державна стратегія перерозподілу суспільних благ і створення правового поля для вільного розвитку громадянських інститутів, у межах яких зберігається баланс між результатом суспільної праці та соціальними інвестиціями для підтримки трудових відносин. Серед інших елементів державної внутрішньої політики пріоритет соціальної політики можна пояснити тим, що вона: виступає особливим показником суспільного розвитку, який дає можливість знизити соціальну напругу, підвищити добробут населення, досягнути балансу і стабільності в країні; набуває регулюючого та стимулюючого значення в динамічному суспільному розвитку; забезпечує гарантування Конституцією України прав та свобод населення; виступає інтегральним елементом макроекономічного регулювання, адже виконання заходів соціальної політики може впливати на чималу кількість економічних індикаторів, зокрема посилює норму споживання та зменшує накопичення, збільшує рівень сукупного попиту.

Виявлено, що існує три основні моделі, а саме: скандинавська, континентальна (консервативна) модель та ліберальна (англосаксонська) модель. Крім того, останнім часом у світовій практиці й науковій літературі зазвичай описуються дві альтернативні моделі – пасивна та активна. Пасивна (патерналістська) модель соціальної політики передбачає створення централізованої системи масових грошових виплат, доплат, компенсацій, субсидій тощо. Мета такої політики – підтримання певного рівня платоспроможності населення і певного оптимального рівня споживання, офіційно встановленого нормативно-правовими актами. Головним джерелом масштабних централізованих виплат, як правило, є державний бюджет. Активна модель соціальної політики передбачає створення для кожного громадянина правових, економічних та інших можливостей і стимулів заробляти достатньо для того, щоб забезпечити себе і свою сім'ю всім необхідним для повноцінного життя, культурного розвитку, дозвілля і відпочинку. Активна модель, у разі її успішної реалізації, створює макроекономічні передумови, що сприяють самозабезпеченню працездатних громадян, і є ефективним способом соціальної захищеності з досвіду країн Західної Європи, США, Японії та ін.

Враховуючи зарубіжний досвід зроблено висновок про те, що на даний час немає чітко визначеної моделі соціальної політики. У практичній діяльності переважно спостерігається зближення моделей, де переважають характерні риси однієї з них. Велика кількість учених докладають багато зусиль до створення оптимальної (європейської) моделі соціальної політики, яка б базувалася на впливі не лише ринкових важелів, але й на державному регулюванні. Будь-яка держава враховуючи власні специфічні ознаки (історичні, соціокультурні, економічні умови, тип державного устрою тощо) створює свою модель соціальної політики. На сьогодні для забезпечення гідного місця України на світовому ринку, а також для того, щоб якість життя населення відповідала стандартам європейських країн, необхідно неефективну та нерентабельну соціальну політику замінити політикою, спрямованою на потреби не лише конкретно взятої соціальної групи, але й кожного громадянина. На нашу думку, найкращим у вітчизняних умовах варіантом є запровадження позитивної практики скандинавських країн, насамперед Швеції, що дозволить пристосувати населення до сучасної моделі управління та зрештою дозволить сформувати виважену, послідовну й логічну модель соціальної політики.

Обґрунтовано думку, що у вітчизняних умовах слід користуватися комплексним механізмом реалізації державної соціальної політики, який ґрунтується на системі взаємовідносин між суб'єктами та об'єктами реалізації державної соціальної політики, забезпеченні контролю за дотриманням та реалізацією чинної законодавчої бази, оскільки саме від ефективності її діяльності залежить успішність реалізації державної соціальної політики. На ступінь ефективності даного комплексного механізму впливає чітке визначення діяльності кожного окремого механізму: фінансово-економічного,

політичного, нормативно-правового, організаційного, інформаційного, інституційного, мотиваційного, кадрового, науково-прикладного та освітнього. Використання комплексного механізму реалізації державної соціальної політики дозволить забезпечити координацію процесів формування і реалізації такої політики, простежити трансформацію взаємозв'язків між її окремими складовими частинами, дослідити шляхом зіставлення відхилення систем державного управління у соціальній сфері держави. Саме дані чинники мають покращити процес систематичної і виваженої діяльності державної соціальної політики як єдиної соціальної системи.

У **другому розділі** – *«Дослідження механізмів реалізації соціальної політики України у контексті євроінтеграції»* – досліджено механізми реалізації соціальної політики України, проаналізовано соціальну політику України в контексті інтеграційних процесів та визначено наявні проблеми.

З'ясовано, що на сучасній стадії розбудови соціальної держави до стратегічних пріоритетів щодо даної сфери діяльності зараховують: політику доходів громадян; їх зайнятість; соціальну безпеку та соціальний захист громадян; охорону їх здоров'я; демографічний розвиток; соціокультурне середовище; систему життєзабезпечення громадян, захищеність від аварій і катастроф природного та техногенного характеру; соціальне партнерство; зовнішню політику. Цілями політики соціального значення в Україні є наступні: підвищити якість життя громадян, пріоритет соціальних критеріїв формування і розширення виробничого процесу, зміцнити трудову мотивацію, забезпечити зайнятість, добробут та соціальну справедливість, повну реалізацію особистих свобод і прав населення, врегулювати доходи, пом'якшити соціальну напруженість. За допомогою аналізу механізмів реалізації державної соціальної політики України виявлено, що існує 5 основних механізмів, а саме: нормативно-правовий, організаційно-інституційний, фінансово-економічний, інформаційний, науково-інноваційний. Зроблено висновок, що найважливіший механізм утілення державної соціальної політики – це система державних соціальних стандартів. Мінімальними соціальними стандартами досягається встановлення тих порогових значень суспільних благ для людей, нижче за які виходити не припустимо. Соціальними нормами вважаються: норми забезпечення доступу громадян до закладів соціально-культурної галузі; норми наповнюваності класів у школах та груп у ДНЗ; норми надання суспільству окремих видів соціального обслуговування; норми кадрової та матеріальної наповнюваності при забезпеченні соціального обслуговування.

Дослідження соціальної політики України в контексті інтеграційних процесів дало змогу з'ясувати, що суттєву роль у розбудові вітчизняної соціальної політики відіграє Стратегія інтеграції нашої країни до ЄС, яка окреслила низку основних напрямів співпраці між Україною та Євросоюзом, серед яких першочерговою вважається адаптація української нормативно-правової бази до законодавчих стандартів, що забезпечують права людини. Урядовий План із заходами щодо дотримання Угоди про асоціацію містить

чітке визначення термінів та відповідальності владних структур за те, щоб конкретні завдання з виконання Угоди про асоціацію були реалізовані. У затвердженому Кабміном спеціальному Плані заходів із втілення Угоди, розробленому Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції у співпраці з Міністерством економічного розвитку і торгівлі та іншими міністерствами, задекларована основна мета – підвищення ефективності координації та втілення процесу європейської інтеграції. 2018 рік мав визначальне значення в контексті української євроінтеграції. Україна почала рухатися до того, щоб конституційно закріпити стратегічні цілі членства у Євросоюзі та НАТО.

Виділено проблеми реалізації соціальної політики України в контексті євроінтеграції. Виявлено, що сучасному соціальному захистові в Україні притаманні негативні ознаки, типові для держав, минуле яких пов'язане із соціалізмом. Соціальні виплати є дуже низькими і не вирішують проблему незадовільного фінансового становища населення. При цьому іноді на тлі малого середнього розміру заробітної плати обсяг виплат, що забезпечується соціальною допомогою, не сприяє заохоченню громадян до активної діяльності у сфері економіки, призводить до закріплення залежності від грошової допомоги. Тож, аналізуючи загальні тенденції життєвого рівня громадян, можна почасти послуговуватися Індексом розвитку людини як основним інтегральним кількісним показником, що є прийнятим в Організації Об'єднаних Націй та нерідко застосовується для визначення того, який життєвий рівень має суспільство.

З'ясовано, що додаткова проблема, яка заважає розвиватися сфері соціального обслуговування в Україні, полягає у відсутності універсальних стандартів на ринку відповідних послуг. До того ж конкурувати мали б не держава та недержавні суб'єкти, що надають соціальні послуги, а саме різні суб'єкти економічної діяльності та організації, які функціонують у цій галузі на рівні регіонів. Попри зусилля інституцій соціально-трудового спрямування український ринок праці має низку невтішних тенденцій. Їх причиною є політична та економічна криза, на тлі якої, зокрема, зменшилась чисельність економічно активних та зайнятих громадян, а також відбувається спад відносних показників.

Зроблено висновок, що для того, аби прискорити європейську інтеграцію нашої країни, необхідно вивчити, як у Європі організують та реалізують соціальну політику, розробити відповідно до європейського досвіду вітчизняну модель соціальної політики та здійснювати конкретні її заходи з відчутними соціальними результатами. Реалізація державної соціальної політики в нашій країні має відбуватися на двох основних напрямках: 1) реалізувати трудовий потенціал як потужний загальнонаціональний ресурс та джерело благополуччя економічно активних громадян; 2) забезпечити належну якість життя – надавати соціальні послуги, розвивати соціальну інфраструктуру, поліпшувати інфраструктуру забезпечення життєдіяльності тощо.

У третьому розділі – «Шляхи оптимізації функціонування механізмів реалізації соціальної політики України» – обґрунтовано можливості інвестування у розвиток людського капіталу як інноваційний шлях розвитку соціальної політики держави та запропоновано шляхи удосконалення механізмів реалізації соціальної політики України:

I. Що стосується удосконалення нормативно-правового механізму реалізації державної соціальної політики України, то з метою вдосконалення розподілу повноважень щодо видатків центральних і місцевих владних органів, а також формування більш ефективної моделі застосування наявного фінансового ресурсу та залучення додаткових фінансів доцільно вжити таких заходів, як: 1) внесення змін до Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» щодо: введення системи мінімальних стандартів, надання соціального обслуговування суспільству, або соціальних стандартів, які є мінімальними, що (у фінансовому вираженні) повинні застосовуватися як база розподілу трансфертів, що є міжбюджетними; врахування місцевої специфіки при розробленні методики визначення норм соціальних видатків; гнучка система перетворень, яким підлягають публічні соціальні норми та соціальні гарантії, відповідно до зміни економічної системи; 2) розроблення та прийняття законодавчих актів, які б регулювали проблеми, пов'язані: зі спеціальним принципом спільного фінансування соціальних затрат – видатки субвенцій повинна забезпечувати участь місцевого бюджету при фінансовому забезпеченні затрат, що мотивуватиме місцеві органи підтримувати певний рівень фінансового забезпечення соціального обслуговування. Нормативи фінансового забезпечення повинні встановлюватися через відсоткову частку, з огляду на яку державою забезпечуються всі соціальні стандарти (кожен стандарт, їх комплекс); із залученням приватної сторони до місцевого обслуговування згідно з контрактними умовами, що уможливить зниження витрат на надання такого обслуговування та підвищення його якості через запровадження ринкових конкурентних умов у сфері соціального обслуговування; із функціонуванням регіональних позабюджетних фондів соціальної сфери, розробкою механізмів спрямування організаціями громадського, некомерційного і комерційного фінансового потенціалу у такі фонди; з формуванням місцевого соціального бюджету, створенням соціальних проектів, які є міжрегіональними, та їх фінансуванням.

II. Що стосується удосконалення організаційно-інституційного механізму реалізації державної соціальної політики України, то важливими, на наш погляд, є наступні аспекти: запровадження у роботі всіх установ соціального характеру та інших суб'єктів надання соціального обслуговування сучасного фінансового й організаційного менеджменту; створення реєстру усіх суб'єктів надання соціального обслуговування державного і недержавного характеру та відкритого доступу громадянам до такого реєстру; розвиток мережі служб з організації соціально-побутового обслуговування інвалідів та непрацездатних громадян похилого віку вдома, що пов'язано,

зокрема, з високою вартістю утримання їх в умовах стаціонару; посилення ролі громадських об'єднань недержавного значення соціальної сфери; удосконалення технологій забезпечення інфорсменту в межах соціально-трудоваї сфери, для чого треба посилити захист працівників на випадок затримки їм зарплати та забезпечити фінансову допомогу для найманих працівників (якщо роботодавець виявиться неконкурентоспроможним) через Гарантійну установу; зміцнення позицій середнього класу, що є важливим інструментом ринкових змін, приватної діяльності та підприємницької активності громадян.

III. Вдосконалення фінансового забезпечення системи соціального захисту населення України повинно ґрунтуватися на здійсненні наступних заходів: бюджетне забезпечення та бюджетне регулювання як методи фінансування соціальних гарантій; подальше запровадження програмно-цільової методики формування бюджету, що є чинником покращення ефективних управлінських технологій фінансами, які спрямовуються на соціальний захист громадян; розроблення оптимальних моделей соціального бюджету, які забезпечуватимуть здійснення системного підходу до передбачення виплат соціального характеру та їх фінансового забезпечення, зважаючи на вартість видів соціального обслуговування; внесення змін у методику формульного розрахунку при розподілі обсягу трансфертів міжбюджетного характеру на соціальні виплати; відхід від диференційованого визначення обсягу фінансового забезпечення соціальних затрат стосовно окремих напрямків до їх створення у соціальному бюджетному секторі; складання проектів регіонального соціального бюджету, враховуючи міжрегіональні зв'язки і забезпечуючи разом із цим їх прозорість та відкритість; запровадження системи соціальних партнерських відносин владних органів та недержавних структур, приватного і неприбуткового сектору та ін.

IV. Пріоритетні кроки з упровадження інформаційних технологій у сфері соціальної політики мають бути пов'язані насамперед: із розробкою відповідної нормативно-правової бази для запровадження інформаційних технологій; зі створенням єдиного стандарту взаємодії суб'єктів електронного обміну та гармонізацією їх відповідно до міжнародних стандартів; з оновленою комп'ютерною базою та програмним супроводом; із запровадженням єдиного електронного обігу документації, що передбачає електронний цифровий підпис; з поглибленням спеціалізованого програмного забезпечення відповідно до принципу «Єдиного вікна», яким передбачається одна точка входу для взаємодії населення та владних органів на всіх рівнях тощо.

V. У державах, які розвиваються в інноваційно-технологічному напрямку, знання набувають статусу головного нематеріального активу, капіталу, основними пріоритетами якого є прагнення збільшувати виробничі обсяги, покращувати якісний рівень обслуговування, посилювати

конкурентоспроможність держави та стимулювати прискорення соціального прогресу в суспільстві.

З'ясовано, що чим досконаліший рівень людського капіталу, підкріплений освітою, кваліфікацією, знаннями, досвідом, тим більше можливостей працювати продуктивно і високоякісно має людина. З огляду на це, на наш погляд, варто реалізувати компонентну модель формування людського капіталу як інноваційний шлях розвитку державної соціальної політики (див. рис. 1).

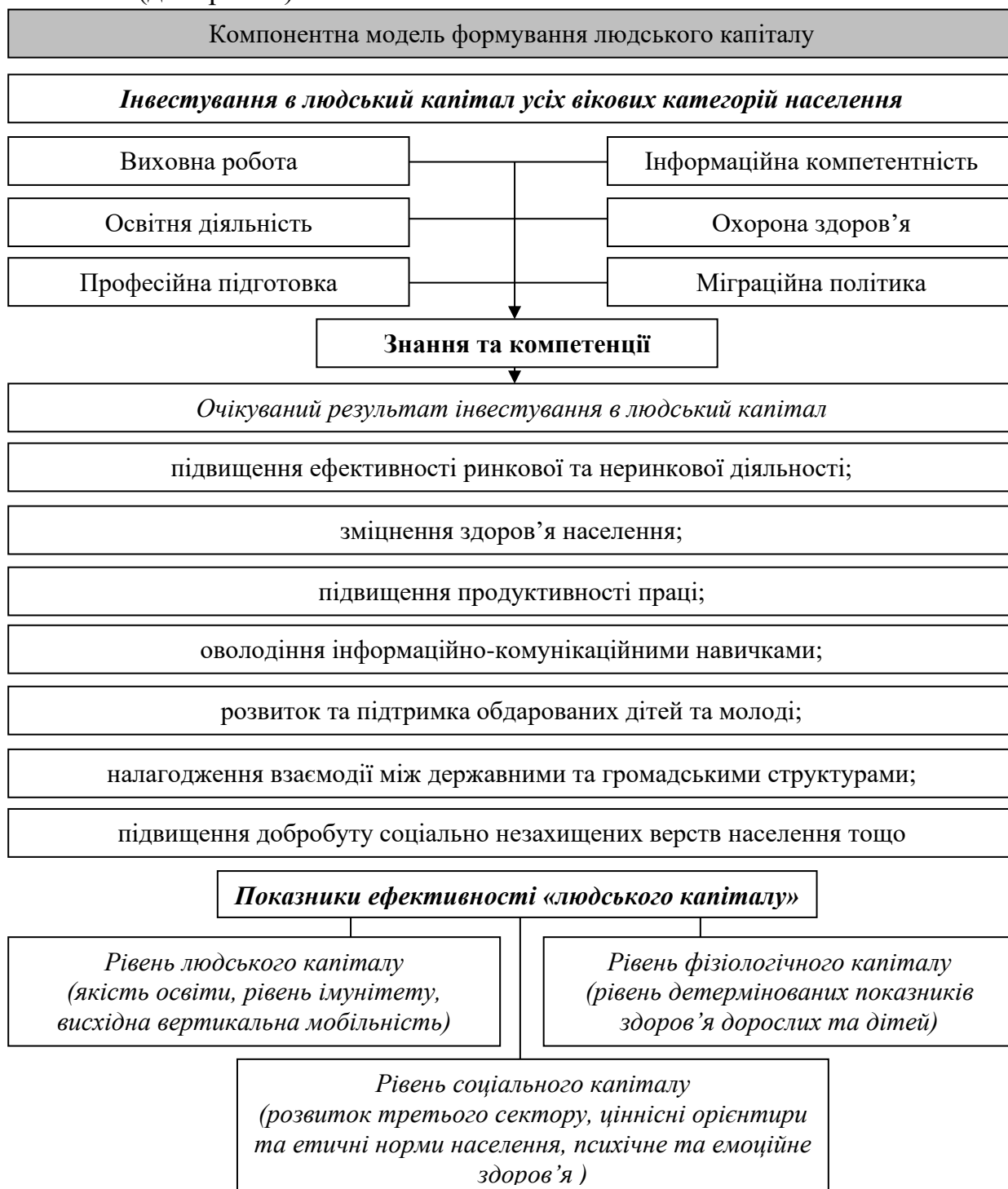

Рис. 1. Компонентна модель формування людського капіталу як інноваційний шлях розвитку соціальної політики держави

Зроблено висновок, що безумовними стратегічними пріоритетами вдалої короткострокової та довгострокової модернізації нашої країни є необхідність сформувати сприятливий підприємницький та інвестиційний клімат. Втілення прозорих, конкурентних та демократичних норм дозволить державі отримати додаткові податкові надходження, джерелом яких буде малий та середній бізнес. У результаті можна збільшити дохідну частину бюджету, створити нові й модернізувати старі робочі місця, збільшити заробітну плату та, зрештою, реально покращити рівень життя людей.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі вирішено актуальне наукове завдання, яке полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні механізмів реалізації соціальної політики України в контексті інтеграційних процесів та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення діяльності органів влади у даній сфері. Результати, отримані в процесі дослідження, підтверджують досягнення поставленої мети й вирішення завдань, дають підстави сформулювати наступні висновки і практичні рекомендації:

1. Охарактеризовано соціальну політику як складову державної політики та виділено підходи до визначення соціальної політики, серед яких ідейно-діяльнісний та системний. Вони різняться об'єктивним тлумаченням, проте, на нашу думку, сутність соціальної політики виражається не стільки в діяльності організацій, скільки у здійсненні через зазначені соціальні установи сукупності різних заходів, спрямованих на зростання рівня суспільного розвитку, у процесі реалізації яких формуються взаємозв'язки між суб'єктами в суспільстві. При цьому запропоновано авторське визначення соціальної політики, під якою слід розуміти складову частину державної політики перерозподілу суспільних благ і створення правового поля для вільного розвитку громадянських інститутів, у межах якого зберігається баланс між результатом суспільної праці та рівнем суспільного добробуту.

2. Окреслено сутнісні характеристики та основні моделі соціальної політики сучасної держави і виявлено, що на сьогодні немає чітко визначеної моделі соціальної політики. У практичній діяльності переважно спостерігається поєднання моделей, де переважають характерні риси однієї з них. Чимала кількість учених докладають зусиль до створення оптимальної (європейської) моделі соціальної політики, яка б базувалася на впливі не лише ринкових важелів, але й на державному регулюванні. З'ясовано, що існує три основні моделі, а саме: скандинавська, континентальна (консервативна) та ліберальна (англосаксонська). Соціальна політика скандинавської моделі покликана забезпечити повну зайнятість, зменшити диференціацію за рівнями суспільного доходу, тоді як континентальна модель передбачає, що соціальне забезпечення залежить від праці. Інакше кажучи, континентальна модель спрямована на працююче та непрацююче малозабезпечене населення. Головна

характеристика ліберальної моделі полягає у створенні умов для одержання доходу населенням, який не може бути нижчим від прожиткового мінімуму.

3. Здійснено класифікацію механізмів реалізації соціальної політики держави та зроблено висновок, що під механізмом реалізації соціальної політики держави слід розуміти комплекс інструментів та способів впливу на діяльність та подальший розвиток соціальної сфери в країні задля досягнення мети відповідної державної політики. Систематична реалізація державної соціальної політики за рахунок комплексного механізму державного управління узгоджується із завданням загальнонаціонального об'єднання населення. Запропоновано бачення комплексу різноманітних механізмів, головними серед яких є фінансово-економічний, політичний, нормативно-правовий, організаційний (своєю чергою, даний механізм складається із соціального замовлення, ліцензування, акредитації та державно-приватного партнерства), інформаційний, інституційний, мотиваційний, кадровий, науково-прикладний та освітній.

4. Досліджено механізми реалізації соціальної політики України та з'ясовано, що в Україні основними механізмами є нормативно-правовий, організаційно-інституційний, фінансово-економічний, інформаційний, науково-інноваційний. Найважливіший механізм втілення державної соціальної політики – це державні мінімальні соціальні стандарти. Соціальним стандартом вважають мінімальний необхідний ступінь задоволення людських потреб соціального характеру. Соціальним стандартом є найменш необхідний рівень забезпечення соціальних потреб суспільства. Мінімальні соціальні стандарти зокрема представлені: мінімальним рівнем оплати трудової діяльності; мінімальним рівнем соціальних пенсій та решти соціальних нарахувань; обов'язковими стандартами і програмами, в межах яких надання освіти є безкоштовним; лікувально-профілактичні послуги, які надають через бюджетні кошти.

5. Проаналізовано соціальну політику України в контексті інтеграційних процесів та визначено наявні проблеми. Виявлено, що станом на 01.01.2020 р. загальний прогрес виконання Угоди про асоціацію за 2014-2024 роки склав 43%. Відбувається поступове виконання завдань Угоди, які не вдалося виконати упродовж попередніх років. У зв'язку з цим маємо суттєве зростання сумарного результату втілення Угоди. При цьому з'ясовано, що найбільшого прогресу за весь час імплементації Угоди про асоціацію досягнуто у сферах «Політичний діалог, національна безпека та оборона» – 86 %, «Юстиція, свобода, безпека, права людини» – 82 %, «Державні закупівлі» – 80 %, «Технічні бар'єри у торгівлі» – 79 %, «Підприємництво» – 76 %. Водночас, є сфери, в яких Україна відстає від графіка виконання своїх зобов'язань за Угодою про асоціацію: «Транспорт, транспортна інфраструктура, поштові та кур'єрські послуги» – 19 %, «Фінансовий сектор» – 22 %, «Енергетика» – 29 %. Аналіз проблем реалізації державної соціальної політики України в контексті євроінтеграції дає підстави зробити висновок, що для України характерні такі проблемні аспекти: соціальну складову не усвідомлено на

концептуальному рівні; державні соціальні гарантії, сучасний інструментарій відбору пріоритетних напрямів соціальної політики і способів її втілення формуються безсистемно; повільно просуваються соціальні реформи; різко погіршилися умови на ринку праці; нормативно-правове забезпечення у сфері соціального захисту не досконале; система соціального обслуговування та система охорони здоров'я є нераціональними.

6. Запропоновано шляхи удосконалення механізмів реалізації соціальної політики України. Що стосується нормативно-правового механізму, то найважливішим завданням щодо його вдосконалення є внесення змін до законодавства, у зв'язку з чим необхідно запровадити систему мінімальних стандартів послуг соціального характеру для населення та покласти їх в основу міжбюджетного трансфертування, врахувати місцеву специфіку визначення нормативних значень соціальних витрат, установити гнучку систему змін державних стандартів з урахуванням впливу поточного економічного становища та ін. У контексті організаційно-інституційного механізму реалізації державної соціальної політики варто активізувати впровадження соціальних інституцій сучасного фінансового та організаційного менеджменту; сформувати реєстр суб'єктів, які мають право надавати соціальні послуги, та забезпечити вільний доступ громадян до нього; розвивати мережу служб соціального обслуговування осіб з інвалідністю та людей похилого віку; підвищити роль недержавних громадських організацій; підвищити рівень зайнятості населення через інструмент інфорсмент; зміцнити позиції середнього класу населення та ін. У межах фінансово-економічного механізму доцільно поєднати бюджетне забезпечення та бюджетне регулювання як методи впливу на фінансування соціальних гарантій; запровадити програмно-цільовий метод у процес управління фінансовими потоками; розробити раціональні моделі соціального бюджету; скласти проекти регіональних бюджетів у соціальній сфері; підвищити роль соціального партнерства у даній сфері та ін. Що стосується інформаційного механізму, потрібно створити єдині стандарти інформаційно-комунікаційної взаємодії між суб'єктами соціальної політики; оновити комп'ютерну техніку та програмно-технічне забезпечення; впровадити єдиний підхід щодо електронного документообігу; поглибити впровадження спеціалізованої програми «Єдине вікно» тощо. У контексті науково-інноваційного механізму реалізації державної соціальної політики варто реалізувати освітньо-кваліфікаційні чинники інноваційної діяльності; диференціювати шляхи залучення коштів в інноваційну сферу для її розвитку та становлення в Україні; переформатувати політику міграційного менеджменту в інтересах інноваційного напрямку; впровадити інновації на ринку праці та ін.

7. Досліджено можливості інвестування у розвиток людського капіталу як інноваційний шлях розвитку соціальної політики держави. Виявлено, що інвестування людського капіталу є цілеспрямованим здійсненням витрат на людський розвиток у грошовому або іншому вигляді (стосується освіти, охорони здоров'я, мобільності), завдяки яким можна забезпечити

інтелектуальний та професійний розвиток особистості, покращити продуктивні здібності, що принесе у подальшому доходи як для індивіда, так і суспільства загалом. Узагальнюючи, можна зазначити, що людський капітал має три головні елементи: капітал здоров'я – загальний психоматичний, фізіологічний стан індивіда стає певним способом життя, спрямованим на підтримку його здоров'я; капітал освіти, що полягає у визначенні максимального соціального статусу, якого може досягти даний індивід і який формує низку об'єктивно-суб'єктивних чинників для його кар'єрної еволюції (до об'єктивних чинників належить перелік вимог для конкретного типу роботи й посади, пов'язаних з освітою, а до суб'єктивних – спроможність особи застосувати на практиці набуті під час навчального процесу навички й уміння, що посилюють її креативність й інноваційну діяльність); капітал культури, яким продиктована кожна стереотипна поведінкова модель і система цінностей людини, чим визначається його реалізація в межах трудового процесу (припустимий-неприпустимий спосіб поведінки, наприклад у підприємстві, що віддзеркалює низку відмінностей, закладену різними культурами).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації

1. Рибчинський Є.Ю. Проблеми реалізації державної соціальної політики України у контексті євроінтеграції. *Економіка та держава Серія «Державне Управління»*, №7, 2018. С. 154-158
2. Рибчинський Є.Ю. Інформаційний механізм реалізації державної соціальної політики України. *Державно-управлінські студії*, №4, 2019. URL: http://studio.ipk.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/Rybchyns-kyu_DUS.pdf
3. Рибчинський Є.Ю. Удосконалення нормативно-правового механізму реалізації державної соціальної політики України. *Наукові перспективи серія «Державне управління»*, №2 (8), 2021. С. 60-63.
4. Рибчинський Є.Ю. Формування людського капіталу як інноваційний шлях розвитку державної соціальної політики. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. Випуск 22, 2021. С. 45-48.

Статті в зарубіжних виданнях

5. Rybchynskiy Ye.Yu. Improving the legal framework to ensure the implementation of social policy in the context of European integration. *Nauka i studia*. 2021. №15 (217). Przemysł. P. 36-44.

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Рибчинський Є.Ю. Проблеми реалізації державної соціальної політики України у контексті євроінтеграції. *Роль держави та громадського сектору в соціальній адаптації переміщених осіб із зони агресії РФ та учасників ООС (АТО)*: матеріали круглого столу до Дня захисника Вітчизни, Київ, 16 жовтня 2019 року / За заг. ред Войтович Р. В., Ворони П. В. – Київ, ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2019. С. 140–143.

7. Рибчинський Є.Ю. Соціальний маркетинг як один із інструментів реалізації державної соціальної політики. *Форум прямої демократії*: матеріали доповідей та тез II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ, 4 грудня 2019 року / За заг. ред. Войтович Р. В., Ворони П. В. – Київ, ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2019. С. 219–223.

8. Рибчинський Є.Ю. Удосконалення фінансово-економічного механізму реалізації державної соціальної політики України. *Науково-практичне забезпечення надання публічних послуг в умовах децентралізації*: збірн. матер. доповідей та тез III-ої Всеукраїнської інтернет- конференції, Київ, 15 квітня 2020 року / за заг. наук. ред. Р.В. Войтович, П.В. Ворони. Київ, ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2020. С. 461–463.

9. Рибчинський Є.Ю. Соціальна політика як складова державної політики. *Пріоритетні напрямки розвитку науки і технологій*: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, 20-22 лютого 2021 року, Київ. С.705-708.

10. Rybchynskiy Ie.Yu. Ensuring the implementation of social policy in the context of European integration. *The world of science and innovation*: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, 10-12 лютого 2021 Лондон, Великобританія. С. 176-179.

АНОТАЦІЯ

Рибчинський Є.Ю. Механізми реалізації соціальної політики держави в контексті сучасних інтеграційних процесів. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України, Київ, 2021.

Запропонована компонентна модель формування людського капіталу як інноваційний шлях розвитку соціальної політики держави, серед очікуваних результатів якої є підвищення ефективності ринкової та неринкової діяльності; зміцнення здоров'я населення; підвищення продуктивності праці; оволодіння інформаційно-комунікаційними навичками; розвиток та підтримка обдарованих дітей і молоді; налагодження взаємодії між державними та громадськими структурами; підвищення добробуту соціально незахищених верств населення тощо. Ефективність людського капіталу можна визначити за такими показниками: рівень людського капіталу (якість освіти, рівень імунітету, висхідна вертикальна мобільність); рівень фізіологічного капіталу (детерміновані показники здоров'я дорослих та дітей); рівень соціального капіталу (розвиток третього сектору, ціннісні орієнтири та етичні норми населення, психічне та емоційне здоров'я). Удосконалено визначення соціальної політики, під якою слід розуміти складову частину державної політики перерозподілу суспільних благ і створення правового поля для вільного розвитку громадських інститутів, у межах якого зберігається баланс

між результатом суспільної праці і рівнем суспільного добробуту. З'ясовано проблеми у сфері реалізації соціальної політики, серед яких: продуктивність праці й середня заробітна плата зростають темпами, нижчими від темпів у державах Європейського Союзу; заробітна плата становить низьку питому вагу в доходах громадян і, навпаки, велику питому вагу мають соціальна допомога та інші одержані поточні трансферти; наявна суттєва диференціація щодо розмірів зарплати; модальна заробітна плата перебуває на низькому рівні порівняно з середньою; існує категорія працюючих бідних. Через це домогосподарства нездатні підтримувати життя на гідному рівні, їхня більша частина не можуть самореалізуватися, поширюється бідність та соціальна нестабільність.

Ключові слова: державне управління, державний менеджмент, соціальна політика, соціальний захист, інтеграція, євроінтеграція, Європейський Союз, механізми реалізації соціальної політики.

ANNOTATION

Rybchynsky E.Yu. Mechanisms for implementing the social policy of the state in the context of modern integration processes. - On the rights of the manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of sciences in public administration on a specialty 25.00.02 – mechanisms of public administration. – Institute of Personnel Training of the State Employment Service of Ukraine, Kyiv, 2021.

The component model of human capital formation as an innovative way of development of social policy of the state is proposed, among the expected results of which is to increase the efficiency of market and non-market activities; strengthening the health of the population; increase labor productivity; mastering information and communication skills; development and support of gifted children and youth; establishing interaction between state and civil structures; improving the welfare of socially vulnerable groups, etc. The efficiency of human capital is possible by the following indicators: the level of human capital (quality of education, level of immunity, upward vertical mobility); level of physiological capital level of determined indicators of health of adults and children); level of social capital (development of the third sector, values and ethical norms of the population, mental and emotional health).

The definition of social policy, which should be understood as an integral part of the state policy of redistribution of public goods and the creation of a legal framework for the free development of civic institutions, which maintains a balance between the result of social work and the level of social welfare. Problems in the field of social policy implementation have been identified, including: labor productivity and average wages are growing at a rate lower than the rates of the European Union; wages account for a low share of citizens' incomes and, conversely, social assistance and other received current transfers have a large share; there is a significant differentiation in terms of salaries; modal wages are low compared to the

average; available category of working poor. As a result, households are unable to maintain a decent standard of living, most of them are unable to realize themselves, and poverty and social instability are spreading. As a result, recommendations were given on the priorities of social policy, the priority goals of social policy in our country; ways to improve the mechanisms of implementation of social policy of Ukraine in the direction of optimizing the regulatory and legal mechanism, organizational and institutional mechanism, financial and economic mechanism, information mechanism, scientific and innovative mechanism.

Key words: public administration, public management, social policy, social protection, integration, European integration, European Union, mechanisms of social policy implementation.

PODSUMOWANIE

Rybchynsky E.Yu. Mechanizmy realizacji polityki społecznej państwa w kontekście współczesnych procesów integracyjnych. - O prawach rękopisu.

Rozprawa o konkursie stopnia naukowego kandydata w zakresie nauk w administracji publicznej na specjalności 25.00.02 – mechanizmy administracji publicznej. – Instytut Kształcenia Kadr Państwowej Służby Zatrudnienia Ukrainy, Kijów, 2021.

Zaproponowano model składowy kształtowania kapitału ludzkiego jako innowacyjnego sposobu kształtowania polityki społecznej państwa, którego oczekiwanymi rezultatami jest zwiększenie efektywności działań rynkowych i pozarynkowych; wzmocnienie zdrowia ludności; zwiększyć wydajność pracy; opanowanie umiejętności informacyjnych i komunikacyjnych; rozwój i wsparcie uzdolnionych dzieci i młodzieży; ustanowienie interakcji między strukturami państwowymi i cywilnymi; poprawa dobrobytu grup słabszych społecznie itp. Efektywność kapitału ludzkiego umożliwiają następujące wskaźniki: poziom kapitału ludzkiego (jakość edukacji, poziom odporności, mobilność pionowa w górę); poziom kapitału fizjologicznego określonych wskaźników zdrowia dorosłych i dzieci); poziom kapitału społecznego (rozwój trzeciego sektora, wartości i normy etyczne ludności, zdrowie psychiczne i emocjonalne). Zdefiniowanie polityki społecznej, którą należy rozumieć jako integralną część polityki redystrybucji dóbr publicznych państwa oraz tworzenia ram prawnych dla swobodnego rozwoju instytucji obywatelskich, zachowujących równowagę między wynikiem pracy socjalnej a poziom opieki społecznej. Zidentyfikowano problemy w zakresie realizacji polityki społecznej, w tym: wydajność pracy i przeciętne płace rosą w tempie niższym niż w Unii Europejskiej; płace stanowią niewielki udział w dochodach obywateli i odwrotnie, pomoc społeczna i inne otrzymane transfery bieżące mają duży udział; występuje znaczne zróżnicowanie wynagrodzeń; płace modalne są niskie w porównaniu ze średnią; dostępna kategoria ubogich pracujących.

Słowa kluczowe: administracja publiczna, zarządzanie publiczne, polityka społeczna, ochrona socjalna, integracja, integracja europejska, Unia Europejska, mechanizmy realizacji polityki społecznej.

Підписано до друку 08.04.2021
Формат 148x210 мм. Обл.-вид. арк. 0,9.
Наклад 100 прим.

Свідоцтво серії ДК № 1805 від 25.05.2004
Віддруковано з оригінал-макета в Інституті підготовки кадрів державної
служби зайнятості України
03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17, тел. (044) 536 -14-85